

mammadaba

Dzīvo Latvijas valsts mežos

Kusties un baudī

"Latvijas valsts meži" un mammadaba gaida tevi ciemos!

Atklātās

mammadaba

Dzīvo Latvijas valsts mežos

sacensības

spiningošanā

Lielauces ezerā **13.** maijā plkst. 10.⁰⁰

Kaņiera ezerā **27.** maijā plkst. 04.⁰⁰

Gulbju ezerā **3.** jūnijā plkst. 04.⁰⁰

Tērvetes ūdenskrātuvē **8.** jūlijā plkst. 04.⁰⁰

Lielauces ezerā **26.** augustā plkst. 05.³⁰

Kaņiera ezerā **30.** septembrī plkst. 06.³⁰

Sacensību nolikums un informācija www.mammadaba.lv

Sveiks, pavasari, mēs tevi gaidījām!

Ziemā, skatoties uz sniega kupenām, šķiet, ka pavasaris nekad nepienāks. Taču saules stari lutina arvien vairāk, un gaismā apspīdējamo ceļu. Daba ir gudra, tā arī zem sniega gatavojas un briest, lai atkal mostos un šķīltos, līdzko sniega segas maliņa pacelsies un ledus kārtā plaisās. Atliek vien nomest ziemas gurdenu un ļauties kustībai, kas nes līdzi spraigajam pavasara uznācienam, un tvert to ar visām maņām!

Upēs un ezeros nu jau viss mutuļo, zivis ar asti šķeļ ūdens virsmu, un putni dzied kā apreibuši. Ejot pa meža taku, nevar nesmaidīt, raugoties tauriņu dejās, zilajās vijolītēs vai reibinošajos vaivariņu ziedos, bet ozolu un liepu pumpuru plīšanu var gluži vai sadzirdēt. Lielāku baudījumu iespējams gūt, dodoties dabas atklāšanas ceļojumā velosipēda mugurā, un, ja vēl tā ceļš ved gar jūru un zvejniekiem kūpināto zivju aromātu, – pusdienas svaigā gaisā garantētas! Tikpat drošs ir arī pasaku valstības valdzinājums LVM dabas parkā Tērvetē, kur vienuviet baudīt priežu meža burvību var visu paaudžu pārstāvji. Bet šķetiņāt leģendas un izstaigāt dabas takas brīnumskaistu ainavu ielenkumā iespējams Augstrozes pilskalnā.

Pavasārī, kad zeme atkususi no sala, tā vien gribas atlocīt piedurknes, lai iekoptu piemājas dobi vai apzaļumotu loga palodzi. LVM Kalsnavas arborētuma dendroloģe iepazīstina ar labāko izvēli dārzam šajā pavasarī. Savukārt LVM vides gide kā zinošs Meža mātes aptiekārs sniedz padomus veselīgam dzīvesveidam un stāsta par dabas sniegto velšu ārstnieciskajām īpašībām. Saldajā ēdienā – dižkoku un akmens pētnieks Guntis Eniņš mudina lasītājus ne tikai atklāt un baudīt, bet arī rūpēties par dabas skaistumu. Lasi un iedvesmojies!

Noderīgi:

Vairāk nekā 350 vietas atpūtai Latvijas valsts mežos meklē šeit:
www.mammadaba.lv

Čivini: @mammadaba

Ieeļpot pavasari

Rīga – 55 km

Ventspils – 135 km

Ķemeri – 22 km

Lāčupītes dendrārijs

Starp Klapkalnciemu un Apšuciemu,
Engures novads

 29393605

Pavasaris ir laiks, kad izvilkt un ieeļļot pa ziemu nedaudz noputējušo divriteni, lai jaukā izbraucienā kopā ar draugiem vai ģimeni, iespējams, nomestu kādu no ziemā uzēstajiem kilogramiem, tvertu pirmos pavasara saules starus un atklātu ko jaunu tepat Latvijā. Lūk, pārbaudīts un skaists pavasara brauciena maršruts, kas piemērots aktīviem un sportiskiem velosītoņiem.

Ar riteni gar jūru

Ar vilcienu jābrauc līdz Ķemeriem un tālāk jau brauciens turpinās divriteņa mugurā. Cauri vecajam kūrortam ceļš ved uz Jaunķemeru pusi, baudot meža reibinošo smaržu un putnu dziedāšanu. Pa ceļam var piestāt pie slavenā sēravota “Ķirzaciņa”, kur ūdens gan spēcīgi ož, bet ir ļoti veselīgs. Pa galveno ceļu jāturpina braukt līdz Jaunķemeriem, kur, nogriežoties pa kreisi, ceļš turpinās pa īpaši izveidotu un iekrāsotu veloceliņu. Pie Lapmežciema un Bigauņciema robežas atrodas gleznainā Kupskalnu dabas taka, kas gar Siliņupītes krastu aizved līdz pat jūrai un vecajam laukakmeņu molam. Savukārt, braucot prom no krasta, turpat netālu ir arī senā apmetnes vieta, kur ļaudis mituši jau pirms trim tūkstošiem gadu. Turpinot braukt pa veloceliņu cauri piekrastes ciemiem, daudzviet redzamas vietas, kur iespējams iegādāties svaigi kūpinātas zivis, un viss gaiss gluži vai vibrē no dūmu aromāta. Lieliska iespēja iegādāties kādu kūpinātu gardumu pusdienām un iestiprināties ar to jūras krastā – kur gan vēl atrast skaistāku pusdienošanas vietu!

Ragaciemā apskatāms arī sedums, kas ir interesants zvejniecības vēstures piemineklis. Sedumi ir kādreizējās zvejas laivu piestātnes, kurās zvejnieki cēla tīklu būdas un glabāja savu inventāru. Šeit tas daļēji saglabāts un atjaunots autentiskajā vietā. Vairāk par to var uzzināt Lapmežciema muzejā.

Savukārt Ragaciema kapos atdusas viens no izcilākajiem dzejniekiem un Latvijas apceļotājiem Imants Ziedonis – pie viņa kapa noteikti jādodas ceriņziedu laikā, kas jūrmalciemā ir sevišķi krāšņs.

Smaržu valstībā

Izbraucot Gauso jūdži – ceļa posmu no Ragaciema līdz Klapkalnciemam –, ceļš atved uz vēl vienu izcilu pavasara apskates objektu. Tā ir Lāčupītes dabas taka, kas sākas uzreiz aiz Klapkalnciema, jūras pusē ir neliela norāde uz to. Gar līkumaino upīti pirms vairāk nekā 55 gadiem izveidots interesants dabas parks, ko bez maksas var apskatīt ikviens. AS “Latvijas valsts meži”, kas apsaimnieko šo teritoriju, izveidojusi laipas, tiltiņu un informācijas stendu. Lai atrastu dabas taku, pie norādes jādodas pa smilšaino ceļu jūras virzienā, bet, pārbraucot pāri tiltiņam, pie informācijas stenda pirms koka plāksnes ar uzrakstu “Latvijas valsts meži” jānogriežas pa kreisi. Kādu gabaliņu, braucot gar upītes krastu, šķiet, ka nekā diža jau te nav, bet tad, paceļot skatu augšup, izrādās, ka upes ielokā izaugusi prāva valriekstu birzs, kur gar malām dzelteniem ziediem zied bārbeles. Kad Igors Mednis sāka veidot Lāčupes dendrāriju, mežainajās jūrmalas kāpās pirmais iestādīts tieši riektkoks. Bet tālāk atklājas īsta rododendru pasaku valstība (tie zied no maija līdz jūnijam) – viss mežs ir pilns ar milzīgiem dažādu krāsu ziediem, kas reibinoši smaržo, bet starp tiem apskatāms dendroloģiskā parka autora Igora Medņa piemiņas akmens un nedaudz zemāk, pie Lāčupītes, arī romantiski namiņi un vēl citi brīnišķīgi augi. Pie Lāčupītes apskatāmas ap 60 skujkoku un 350 lapu koku sugas.

Atceļam var izvēlēties braucienu pa kalnaino ceļu gar Valguma ezeru līdz Smārdei, no kurienes ar vilcienu būs ērti atgriezties mājās. Bet, ja vēl ir spēks, pārbraucot Slocenes upīti, var nogriezties pa zemes ceļu līdz Antīņciemam, kur var apskatīt Kaņiera pilskalnu un uzkāpt putnu vērošanas tornī. Tad caur Lapmežciemu var atgriezties pa to pašu ceļu, pa kuru sākts brauciens no Ķemeriem.

Copmaņu laimei

Rīga – 44 km
Ventspils – 150 km
Jelgava – 50 km

Latvijas valsts mežu

Kaņiera ezera laivu bāze

Lapmežciema pagasts, Engures novads, LV-3118

 29253514

Braucot pa Talsu šoseju un pie Lapmežciema Tautas nama nogriežoties uz Antiņciemu, ceļotāji nonāk uz skaista ceļa, kas vijas gar LVM Kaņiera ezeru. Uzreiz aiz Lapmežciema robežas, labajā pusē ir Kaņiera ezera laivu bāze, kur putniem, zivīm un brīnišķīgiem dabas skatiem bagātajai ainavai iespējams piekļūt pavisam tuvu. Šis ir stāsts par agru rītu un miglu virs ezera, ko baudīt, sēžot laivā, vēlams ar makšķeri vai spinningu rokā.

Kad saule spiežas cauri rīta miglai

Kā stāsta laivu bāzes uzraugs Aivars Bindemanis, sākot ar 1. maiju, kad makšķerēšanas sezonai vārti vajā, līdz pat vēlam rudenim, kad ūdeni sāk pārklāt ledus vāks, jau pirms saules lēkta pie viņa durvīm pulcējoties makšķernieki. “Reizēm pat rinda sastājas. Cenšos jau pēc iespējas ātrāk pierēģistrēt visu datus un atļaujas, iedot laivas un airus, jo skaidrs, ka uz šejieni neviens nebrauc rindā stāvēt!”

Kaņierī atļauts doties pēc loma, ja ir makšķernieka karte, kā arī vienas dienas licence, ko var iegādāties laivu bāzē. Jābrīdina gan, ka ezerā ar savu laivu vai kādu citu privātu peldlīdzekli braukt nedrīkst, bet bāzē var iznomāt lielākas un mazākas laivas – kopumā 40. Ja slinkums airēt, var ņemt līdzī savu elektromotoru ar akumulatoru, lai rokas nepieķūst un atliek spēks arī zivju vilkšanai. Aivars arī piebilst, ka 1. un 4. maijā, kā arī siltās vasaras nedēļas nogalēs vērts rezervēt laivu jau iepriekš, lai nepaliktu bešā reizēs, kad iepļānota cope.

Kad viss sapakots, laiks braukt ezerā. Šī ir putnu un zivju krājumu ziņā viena no bagātākajām tilpēm Latvijā. Kaņierī visbiežāk makšķerētā ir līdaka, kam seko līnis, rauda, rudulis, breksis, karūsa, sudrabkarūsa un asaris. Lielākā pēdējos piecos gados noķertā līdaka svērusi 11,7 kilogramus, bet “astoņnieces” esot bijušas vairākas. Zivju krājumi ezerā regulāri tiek papildināti, un makšķerniekiem visai regulāri šeit izdodas izvilkēt brangus lomus. “Tā jau ir tā labākā reklāma mums,” smejojot saka bāzes uzraugs, stāstot, ka reizēs, kad bijusi laba cope un pieķēries kāds lielāks loms, pieredzējuši vīri kļūstot priecīgi kā mazi bērni. Šeit lomu ierobežojumi ir tādi paši kā daudzviet citur – drīkst ņemt piecas līdakas, bet līņus, plaužus, asarus un citas zivis – bez ierobežojuma. Līdaka gan nedrīkst būt īsāka par pusmetru. Kā tad to lai nomēra? Aivars zina stāstīt par ērtu paņēmieni: “Paņem airi, un no tā gala, kur turi, līdz dullim ir tieši 50 centimetri!”

Tomēr, lai arī Kaņieris ir sekls, lielākoties vien 1,5 līdz 1,7 metrus dziļš, tam ir savas viltības. Ja pūš liels vējš, īpaši no austrumiem, cope diez vai sanāksot. Tāpat jūras tuvums un klajums nosaka, ka šeit vienmēr būs dažus grādus aukstāks nekā iekšzemē. Aivars atceras arī dažus gadījumus, kad nikns vējš iepūtis makšķerniekus dziļi ezerā, un tie apmaldījušies, vai nu no bailēm, vai spēku izsūkuma krītot panikā. Bijusi pat jāmeklē glābēju palīdzība. Tādēļ vienmēr, dodoties ezerā, vērts pierakstīt bāzes telefona numuru, lai vajadzības gadījumā var izsaukt palīgus.

Bet, ja laiks ir labs, pavasara rīts uz ezera ir pasakains, ar vieglu miglu, tikko pārradušos gājputnu kliezdzieniem, un sauli, kas spiežas no dūmakas. Un, ja vēl gadās cope, tad šķiet, ka esi vienīgajā vietā pasaulē, kur tieši tajā brīdī gribētu atrasties.

Putnu vērošanai Kaņierī labākais laiks ir pavasaris un vasaras otra puse – rudens līdz septembra beigām. Pavasarī un vasaras sākumā šurp var doties nakts ekskursijās, lai klausītos arī nakts laikā dziedošās putnu sugas. Turpat netālu no bāzes ir kadiķu un niedru ieskaitais putnu tornis, bet pabraucot nedaudz tālāk pa Antiņciema ceļu un nogriežoties Sīmārdes virzienā, kreisajā pusē sākas Zaļā kāpa, vēl pēc gabaliņa labajā pusē atradīsiet gleznaino Kaņiera pilskalna dabas taku, kur pavasarī reibina ievziedu smarža un meža ķiploku aromāts. Tās galā ir divstāvēga skatu platforma pašā ezera krastā un piknika vieta.

Noderīgi:

Laivu bāzē ir arī maksas auto stāvvietā, labierīcības ar silto un auksto ūdeni, izbūvēts putnu vērošanas tornis un piknika vietas. LVM Kaņiera ezerā divas reizes sezonā notiek Mammadaba spinningošanas sacensības.

Ko stādīt

pavasārī?

Benita Rudzīte,

LVM Kalsnavas arborētuma dendroloģe

Ja ir nobriedusi doma sākt veidot dārzu, vērts pāršķirstīt dārzkopības tematiskos izdevumus un domās izsapņot sev vēlamo nākotnes ainavu. Arī dārzkopjiem – iesācējiem ir iespēja iegādāties un sākt audzēt ne tikai plaši pazīstamus, bet arī mazāk zināmus augus.

Virdžīnijas kadiķis (*Juniperus virginiana*)

Virdžīnijas kadiķis ir izturīgs, augsnes ziņā - mazprasīgs, tam patīk labi drenēta augsne ar skābuma līmeni PH 5-7. Tas pacieš arī pilsētas piesārņojuma apstākļus, piemērots stādīšanai saulainā vietā vai pusēnā. Salīdzinoši izturīgs pret slimībām un, galvenais, necieš no saules un sniega atstarojošiem apdegumiem ziemā. Lielā šķirņu daudzveidība ļauj izvēlēties vēlama augstuma, platuma, vainaga formas un krāsas ziņā piemērotāko augu. Zaļi pelēkais šķirnes 'Pseudocupressus' skujkoka vainaga augstums izaugot trīs līdz piecu metru augstumā. Savukārt pelēcīgi zilganzaļš, ap 1,2 metru augsts un 2,5 metru plats vainags izaugs šķirnei 'Grey Owl'.

Ķekaru eksohorda (*Exochorda racemosa*)

Vasaras sākumam ieteicama ķekaru eksohorda. Vasarzaļš, pietiekami ātraudzīgs krūms, kas labi augs saulainā vietā, smilts vai smilšmāla augsnēs, sasniedzot 1,5 līdz 2 metru augstumu. Maijā, jūnijā uzdzied koši baltiem ziedu ķekariem, kas pakāpeniski atveras. Rudens pusē krūms iekrāsojas dzeltenīgi brūns, interesantas ir tumšbrūnās augļu pogaļas.

Skarainā hortenzija (*Hydrangea paniculata*)

Rudens ziedu gaidīšanas priekam ieteicama kāda no skaraino hortenziju šķirnēm. Tās ir izturīgākas par kokveida hortenzijām, ar lielāku daudzveidību. Kokaudzētavās iespēja izvēlēties vairāk nekā trīsdesmit šķirnes. Iestādot labi sagatavotā, trūdvielām bagātā augsnē, saulainā vai nedaudz apēnotā vietā un nodrošinot pietiekamus mitruma apstākļus, hortenzija sniegs krāšņu gandarījumu jūlijā, augstā un pat septembrī. Krūmu augstums un platums, ziedkopu lielums un krāsa atkarīga no šķirnes. Piemēram 'Limelight' – skarainā hortenzija ar augumu pat 2,5 līdz 3 metriem, krēmbalto ziedu skarām zaru galotnēs. Lai nebaida ziemā apsalušie zaru gali, jo skarainās hortenzijas zied uz jaunajiem dzinumiem. Mazāk pieredzējušiem dārzu ierīkotājiem ērtāk izvēlēties stādīņus konteineros jeb podos. Jāievēro tikai, ka sakņu kamols augam pirms stādīšanas "jāpajauc", un tas jāiestāda sagatavotajā stādvietā tikpat dziļi, kā tas audzis.

Noderīgi:

AS "Latvijas valsts meži" kokaudzētavu adreses skati šeit:
www.lvm.lv/kontakti/kokaudzetavas

Latvijas valsts mežu dabas parks Tērvetē ir draudzīgākā vieta ģimenēm, kur piedzīvojama lieliska dabas un pasakas saspēle. Rakstniecešs Annas Brīgaderes mazās Anneles pasaku valstība Tērvetē jau gandrīz 60 gadus ir bērnu un pieaugušo iemīļota pastaigu un brīvā laika pavadīšanas vieta. Te mājvietu raduši gan koka skulptūrās atveidotie, gan dzīvie pasaku un lugu tēli, Rūķu mežs kļuvis par visas Latvijas bērnu mīlētāko atpūtas vietu, kurp doties atkal un atkal. Apmeklētāju iecienītās vietas ir Pasaku mežs, atrakciju laukums “Lutauša pļava” un, protams, pats parka “pamatakmens” – Iršu dārzs. Tieši Anneles Iršu dārzs ir vieta, ko pirmo apskatīt pavasarī iesaka parka tūrisma informācijas centra vadītāja Lilita Kauste.

Ieejot dabas parkā, jūtams Latvijā garāko priežu spēks un čalojošās Tērvetes upītes jautrā dziesma, kas pavasara noskaņas ļauj baudīt līdz ar pirmajām atkušņa dienām.

Jauni apskates objekti

Pērn Tērvetē, līdzās LVM dabas parkam atklāta jauna apskates vieta – tropu māja “Tērvetes tauriņi”, kur jau aprīļa beigās, kad ārā vēl iespējamas kupeņas, var apskatīt dažādu kontinentu eksotiskos un unikālos tauriņus. Siltajā mājā mīt arī krāsaini papagaiļi un citi putni, apskatāmi aizjūru augi.

Mazajiem un lielajiem dabas draugiem noteikti patiks arī dabas parkā esošā Purviņa izziņas taka, ko pavasarī var izstaigāt iespaidīga varžu kora pavadībā. Purvs ir pavisam mazs, tāds kā lielo tīreļu mazais brālis – apmēram piemājas dīķa lielumā, tāpēc arī taka ir vien aptuveni 70 metrus gara, bet pilna interesantiem dabas objektiem. Tā neatbilst ierastam priekšstatam par purva pastaigu takām, jo atrodas augstu virs netālu esošās upītes līmeņa un labiekārtota kā vides izziņas objekts.

Pavasārī LVM dabas parkā Tērvetē paredzēts plašs aizraujošu pasākumu klāsts ģimenēm un klasēm. Gaidot gājputnu atgriešanos, jau ierasti notiks putnu māju gatavošanas darbnīcas, bet martā paredzēta Aktīvo ģimeņu diena mežā. Skolēniem patiks pārgājiens “Agrais pavasaris mežā”. Kā ik gadu – Valpurģu nakts, Krēslas stunda Rūķu ciemā un Pasakas modināšana vairs neprasa komentārus, jo šajās dienās Pasaku mežs atdzīvojas un uzņem tūkstošiem gaidītu ciemiņu. Par plānotajiem pasākumiem informācija atrodama mājaslapā www.mammadaba.lv.

Brauksim vēl!

Egīta Pandare, septiņgadīgās Kates un piecgadīgā Patrika mamma

“LVM dabas parka Tērvetē apmeklējumu bērniem biju apsolijsi jau sen, tādēļ kādā siltā sestdienas rītā sēdāmiešs auto un braucām. Pēdējos gados parks ļoti mainījies! Mēs ātri vien nonācām Atraktivu laukumā, kur pieaugušie, īsti vēl nenoguruši, varēja atpūsties, kamēr juniori, priecīgi gavilējot, kāpelēja pa visdažādākajiem rotaļu rīkiem.

Kad atrakcijās pavadīta krietna stunda, pieaugušie sāka dīdīties, ka jāatgriežas mežā, kur rūķīši, kur Meža ķēniņš, kur raganiņš. Pārkarsuši, pa koka konstrukcijām rāpelējot, arī bērni izbaudīja meža svaigumu un krita Pasaku meža burvībā.

Meža mātes

apteka

Sandra Zuševica,

LVM vides gīde:

Brīnumaini gudrā un bagātā daba – Meža māte mums ik dienu dāvā visistākās burvestības – ārstniecības līdzekļus, kas palīdz atveseļot prātu, miesu un dvēseli.

Meža veltes katram ciemiņam

Latvija ir bagāta ar saviem ēterisko eļļu saturošiem augiem, kas bagātīgi dziedē, mierina un uzlādē. Daudzi no tiem aug mūsu mežos, upju pļavās, tīrās ūdenskrātuvēs – priede, egle, mārsils, raudene, piparmētra, kalme un citi.

Ja naktī kāds ceļotājs palicis mežā, šie brīnumlīdzekļi noteikti var noderēt. Gadās, ka pēc garā ceļa piemetušās vēdergraizes, pietiks ar 1 tējkaroti saulē izžāvētu kalmju, ko aplej ar aukstu avota ūdeni, lai sāpes gaistu kā nebijušas. Tāpat kalmi var košļāt, ja uznāk klepus, iesnas vai pat gripas pazīmes, taču jābrīdina – mazs kalmju gabaliņš ir arī neganti rūgts! Uz nakti kalmi atstāj ūdenī, tad tas gūst kalmes dziednieciskās īpašības. No rīta uz uguns to uzsildot tik karstu, ka vēl var iemērkāt pirkstu, jādzer viens malks pirms ēšanas un arī dienas laikā līdz glāze tukša. Tikai jāatceras – uzvārīt gan nevajadzētu, tad ūdens zaudē savas labās īpašības.

Pusdienās pie maltītes noteikti klāt var likt eļļu jaunus, maigi zaļos skuju dzinumus, ko citi pat neatšķirs no skābenēm – tie pilni ar C vitamīniem un citām bioloģiski aktīvām, organismu spēcinošām vielām. Saldajā ēdienā savukārt var salasīt meža zemenītes ar dikti smaržīgajām mētrām – kur tās meklēt, pavēstīs paša deguns!

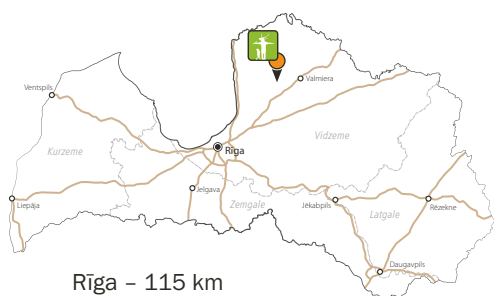

Maigais dakteris ūdens

Ūdens ir kā ļoti rūpīgs un vērigs ārsts, jo dažreiz tikai viens malks tīra ūdens ir nepieciešams, lai mēs atjaunotu savus spēkus, paglābtos no tveices un paguruma. To īpaši vajag izmantot, paliekot pa nakti dabā. Malks tīra avota ūdens vakarā un sauja rīta rasas tūlīt pēc pamošanās – iedvesma darboties būs visai dienai! Ik vasaras rīts arī būtu jāšāk ar pliko pēdu rasā. Ja būsi neatlaidīgs, pamazām nonāksi līdz pat rīta peldei kādā tuvā ūdenskrātuvē. Kas gan var būt vēl labāks! Liela nozīme šim dakterim ir tēju gatavošanā, īpaši, ja vārīta tiek uz dzīvas uguns. Dažas parastas un dažas neparastas tējas, vārītas un nevārītas, ir Meža mātes aptieciņā, ko droši var izmēģināt: zilā vizbulīte, mällēpe, gaiļbikši, lazdas un ozola miza, baltais kārkls, Islandes ķērpis, priedes skujas, aveņu lapas, sarkanais un baltais āboliņš, bērza pumpuri un lapas, nātre, pelašķis, ūdens mētra un piparmētra, rasaskrēsliņš, raudene, ugunspuķe un vēl, un vēl... Vien jāatrod savs iecienītais novārījums, tas palīdzēs vislabāk!

Teiksmu vijumā

Rīga – 115 km
Valmiera – 26 km
Jēkabpils – 185 km

Augstrozes pilskalns

Umurgas pagasts, Limbažu novads

 64207114

Vieta ar skaisto nosaukumu – Augstroze – izsenis apvīta leģendām. Tur ir gan sens pilskalns, kur notikušas brīnumu lietas, gan elku ozoli, Krusta kalns un iespaidīgs ezers. Augstrozes pilskalnā ap drupām ved arī AS “Latvijas valsts meži” izbūvētā dabas taka, kas paver skatu uz brīnišķīgām ainavām.

Gleznainā apkārtnē

Lai nokļūtu Augstrozē, jābrauc pa Valmieras šoseju, tad jānogriežas uz Limbažiem. Šajā pusē atrodas pilskalns, dabas taka, baznīca un citi objekti.

Lai gan sākumā varētu šķist, ka savu nosaukumu vieta ieguvusi latviskā romantisma laikā, tā nav. Augstroze rakstītos avotos minēta jau 13. un 14. gadsimtā, saucot to par Rosenu jeb Rozenu, no kā vēlāk atvasināts Augstrozes nosaukums, jo šeit 30 metru augstā kalnā slējās Rīgas arhibīskapa vasaļu fon Rozenu viduslaiku pils. Runā, ka sākumā tās celšana gan pagalam neveikusies, tad talkā ņemts tolaik iecienīts līdzeklis – dzīva cilvēka iemūrēšana sienā.

Kungs atradis kādu jaunu meitu, kas pieteikusies būt par pils atslēgu glabātāju. Viņš piedzirdījis jaunavu ar saldu vīnu un licis meiteni iemūrēt. Meita mūros skaļi kliegusi un lūgusies trīs dienas, līdz aizmīgusi mūža miegā. Iemūrētās vārds bijis Roze, tāpēc pils nosaukta par Augsto Rozi.

Pils pēc tam stāvējusi braši gandrīz piecus gadsimtus, līdz Ziemeļu karā nopostīta un nekad vairs nav atjaunota. Tagad kalna galā slejas vien vairākus metrus augstas sarkanu ķieģeļu drupas, ap kurām ved pastaigu taka. Interesanti, ka Ulmaņlaikā, lai neveicinātu lībiešu separātismu, šeit aizliegti igauņu arheologu izrakumi.

Pilskalna sardzē – ozoli

Cita leģenda vēsta par slaveno dziednieci Zilākalna Martu. Augstrozes pilskalnā viņa, vēl meitene būdama, esot redzējusi sudraba jātnieku sudraba zirgā un zīmīgas vīzijas par savu turpmāko dzīvi.

No pils drupām paveras skats uz retu un gleznainu ainavu, ko veido Augstrozes Lielezers un Ziemeļu purvi. Ezers nav dziļāks par četriem metriem, bet ir ļoti plašs. Tajā mīt arī daudz zivju – zandarti, līdakas, plauži un citas. Pilskalna nogāzi ieskauj skrajš, mūsu, pie skujkokiem pieradušajai, acij neierasts lapu koku mežs – senie ozoli slejas visapkārt pilsdrupām kā stipri sargi. Lielākais no tiem ir dienvidu nogāzē esošais Neikena ozols ar apkārtmēru 4,20 metri.

Tālāk, šķērsojot ceļu, pa lapegļu aleju var doties uz Augstrozes balto baznīcu. Tai pretī slejas Krusta kalns, kurā, kā vēsta leģenda, muižkungs pieķēris savu meitu ar vienkāršu puisī un abus nomaitājis, bet vēlāk kalna galā licis uzlikt krustu – tā radies nosaukums. Pēc dažiem simtiem metru ieraugāmi arī Liepleju elku ozoli kā atgādinājums par laikiem pirms kristīgās ticības.

Turpat netālu ir Augstrozes muiža, uz ko ved sirmu lapegļu aleja. Pati muiža tagad tiek izmantota kā dzīvojamā māja, bet ap to ir nekopts, aizaudzis parks, kurā šur tur vēl redzamas kādreizējo celiņu vietu aprīses un iestaigātas taciņas. Vasaras sākumā šeit dažviet zied skaistas un mežonīgas rozes. Netālu no muižas, pie dīķa apskatāmi iespaidīgi lapegļu stādījumi – koki ir slaidi un kupli. Zinātnieki lēš, ka to vecums ir apmēram 150 gadu.

Kā smalka mozaīka

Guntis Eniņš

dabas pētnieks

Jau kopš 20. gadsimta 60. gadiem aktīvi iesaistījies dižkoku, dižakmeņu un pilskalnu atbrīvošanā, kas īpašu uzplaukumu piedzīvoja Atmodas laikā. Vēl arvien kopā ar domubiedriem vairākas reizes gadā tiek organizētas talkas dabas sakopšanai. Tieši talkas vides aktīvistam visvairāk saistās ar pavasari.

“Pavasārī pat gaiss mudina uz darbošanos. Aprīļa beigas ir ideāls laiks, lai sakoptu Latviju. Un ne tikai savāktu mēslus, bet arī atbrīvotu dižkokus, latvisko ainavu. Vai zināt, kas ir “latviskā ainava”? Tā nav Sigulda, ko rudenī visi brauc skatīties – Sigulda ir kungu ainava. Latviskā ainava saistīta ar saimnieku mājām, pat jau ar kuršu kōniņiem.

Jau Atskaņu hronikā rakstīja par to, ka latvieši dzīvo savrupi, kopj savas sētas. Un šajās sētās vienmēr bija diži koki.

Tagad tie ieaug sīkos krūmos, tādēļ pavasarī katram būtu jāķeras klāt un kāds šāds koks jāatbrīvo. Nav svarīgi, vai tā ir kalnainā Vecpiebalga vai ezeru zeme Latgale, vai līdzenā Zemgale, kur, starp citu, vēsturiski veidojās lepnākās saimniecības, tāpēc arī ir visvairāk dižkoku. Latvijas ainava ir skaista ar savu daudzveidību, tā ir skaistākā Eiropā, jo ir smalka – kā mozaīka tieši šo viensētu dēļ.”

Pupu zemes aršana

Jautāts, kas viņam rada pirmo pavasara sajūtu, Guntis Eniņš stāsta par bērnību, kad ziemas bijušas bargas, bet pavasaris nācis ar strauju ūdens tecēšanu upēs un strautos. Tā kā bijis vidzemnieks, no Dzelzavas puses, abi ar brāli bieži skrējuši bakstīt ledu upītēs, lai ūdens tiek laukā, un nereti arī iekrituši atmodinātajā straumē. Tam sekojusi bišu sanēšana saplaukušajos pūpolos un pirmie saules stari Kujas upes ielejā.

“Tā ir neliela upīte ar milzīgu ieleju. Tur ir viens no skaistākajiem skatiem Latvijā – paveras Vidzemes augstienes pauguri un Cesvaines torņi. Turpat ir Ūsiņa kalns ar ugunsdzēsēju torni, kurā vai cik reižu esmu rāpies,” stāsta Guntis Eniņš. Tieši Ūsiņš ir pavasara dievība, kas aizsargājis zirgus. Arī par to Eniņam ir īpašs stāsts. Pēc mātesbrāļa stāstītā un sarunām ar zinātniekiem viņam izdevies atrast vienīgo Ūsiņa jeb Pieguļas akmeni. Vēl 19. gadsimtā pie tā pavasarī svinēti Pieguļas svētki – apkārtējo meža zemju īpašnieki sanākuši, ēduši, dzēruši un spēlējuši spēles. “Mans mātesbrālis Konrāds no sava tēva stāstiem atcerējās, ka pie šī akmens pavasarī spēlēta “pupu zemes aršana” – divi vīri aiz pleciem iejūdzās katrs savā virves galā pāri ūdens mārkam, un četrņpus vilka to katrs uz savu pusi, tas, kurš vājāks – iekrita mārkā. Varena jautrība! Par šo akmeni kā dižakmeni uzrakstīju vienu no saviem pirmajiem rakstiem presē, minot tā apmērus – gandrīz divi metri augstumā un aptuveni četri metri garumā, gluži kā kancele vai rakstāmgalds – bet tikai vēlāk uzzināju, ka tas ir bijis Ūsiņa akmens. Latvijā bijuši vēl vismaz četri vai pieci šādi akmeņi, bet šis ir vienīgais, kura atrašanās vieta ir zināma. Vēl pērn rudenī ar grūtībām atradām to, jo bija ieaudzis zālē un apkārtne izmainījusies,” par vienu no savām ekspedīcijām stāsta Eniņš.

Arī šajā pavasarī viņam ir lieli plāni – organizēt pilskalnu atbrīvošanas talkas, lai, Latvijas simtgadi sagaidot, tie būtu skaisti un pamanāmi!

Kaspars Funts

Latvijas Putnu fonda vadītājs

padomi

Edgars Rencis

Latvijas Baskāju skriešanas biedrības dibinātājs
un garo distanču skrējējs

Esi aktīvs, laidies Mammadaba dēkā!
www.mammadaba.lv/deka

Vai no ligzdas izkrituši putnēni ir jāglābj?

Dabai šāda, cilvēku īstenota, putnēnu “glābšana” nav vajadzīga, jo atsevišķu putnēnu izkrišana vai izmešana no ligzdas ir dabisks process – viens no dabiskās atlases elementiem. Piemēram, putnēnu vecākiem nepietiek barības, lai izbarotu visus mazuļus. Arī visas ligzdas nekad nesaglabājas līdz mazuļu izvešanai – stiprā vējā, lietusgāzēs tās var nokrist zemē. Vienkāršāk runājot – jo izmēros mazāks putns, jo augstāka dabiskā mirstība. Tādēļ daudzi no sīkputnu perējumiem aiziet bojā un kļūst par barību citai dzīvībai – plēsīgajiem putniem, zīdītājiem, rāpuļiem un citiem. Gadās, ka putnēni, kas vēl nav ieguvuši līdzspēju, pamet ligzdu, bet vecāki allaž uzturas to tuvumā, uzmana un rūpējas par barību saviem mazuļiem. Tas raksturīgi, piemēram, pūcēm, kuru mazuļi dažkārt nokrīt zemē, taču paši spēj uzkāpt atpakaļ kokā, pie mizas turoties ar nagiem un knābi, bet to vecāki mazuļus pieskata un, visticamāk, slēpjas no cilvēka kaut kur turpat tuvumā. Tāpēc mežā atrastu mazuļu nogāde zoodārzā nav nekāda glābšana, bet gan kaitēšana dabai. Labākais, ko cilvēks var darīt, atrodot vēl nelidojošu putnēnu vai ligzdu, ir – neaiztikt putnu un ātri iet prom.

Savukārt, ja atrasts aizsargājamas sugas putns – dienas un nakts plēsīgie putni, kā arī medņi un melnie stārķi – ieteicams sazināties ar AS “Latvijas valsts meži” vecāko vides ekspertu Uģi Bergmani, kas nodarbojas ar šādu putnēnu audzināšanu.

Kāpēc skriet mežā ir veselīgi?

Iemesls, kādēļ skriet mežā, nav tālu jāmeklē – mežs ir dabiska vide skriešanai, jo piedāvā dažādus segumus un reljefus, lai katrs varētu atrast sev piemērotāko. Skrienot mežā, iespējams baudīt skaistas ainavas, elpot svaigu gaisu, nomierināties un mazināt savu ikdienas stresa līmeni.

Skrienot mežā, jāpievērš uzmanība dažām lietām, kas asfalta skrējējiem nav tik aktuālas. Pirmkārt, segums – tas nemitīgi mainās. Gluda meža taka var pēkšņi kļūt ne tik līdzena, var parādīties sakņainas vai čiekuriem un zariem klātas vietas, laikapstākļu ietekmē takas kļūst mitras un slidenas. Tāpat jāpārdomā ar nomaldīšanās risku, tāpēc skriešanas maršruts jāplāno rūpīgi. “Man pašam ir gadījies tā, ka pēc ilga skrējiena caur mežu izskrienu uz nepazīstamas šosejas un nav ne jausmas, kurā virzienā ir mājas,” atklāj Edgars.

Mežs ir ļoti laba vide treniņu procesa dažādošanai, jo tā specifika ļauj vienā treniņā izbaudīt gan ātrākus, gan lēnākus tempus, ko diktē seguma un reljefa mainība. Iesācēji var izvēlēties līdzienākas dabas takas, bet, augot prasmēm un pieredzei, iekļaut arī kalniņus, kādu mežos parasti netrūkst. Pats dodu priekšroku paugurainākiem meža maršrutiem, jo šāda skriešana vairāk attīsta dažādas muskuļu grupas un nāk par labu vispārējā trenētības līmeņa paaugstināšanā.

Līdzēnas meža takas, kas brīvas no saknēm un čiekuriem, būs ļoti noderīgas tiem, kas vēlas pamēģināt paskriet basām kājām, tādējādi nostiprinot savu pēdu un kāju saites un muskulatūru, kas nāk par labu traumai profilaksei. Baspēdošana noteikti ir veselīgas sportošanas neatņemama sastāvdaļa, un meža vide tai nodrošina lieliskus apstākļus.

Latvijas valsts mežu
dabas parks Tērvetē

2017

Februāris

Vides radošās darbnīcas
"Gatavojam putniem māju!"

18. marts – Ģimeņu diena
"Cibric, cibric uz mežu!"

Seminārs skolotājiem
"Vides izglītības iespējas
LVM dabas parkā Tērvetē"

Vides stāsti
"Gaisma un tumsa" Rūķu sētā

18. februāris – Mežinieku svētki

Vides izziņas nodarbības
"Ejam mežā ziemā!"

Marts

Aprīlis

13. maijs –
Pasakas modināšana

Vides radošās darbnīcas
"Gatavojam putniem māju!"

16. aprīlis – krāsainās Lieldienas

Pavasara pārgājiens skolēniem
"Agrais pavasaris mežā"

30. aprīlis – Valpurģu nakts mistērijas

Maijs

LVM dabas parks Tērvetē, "Tērvetes sils", Tērvetes pagasts, Tērvetes novads

☎ 63726212; 28309394 @ tervete@lvm.lv